MCA-1601100102020500 Seat No. ______

M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May - 2018

Sanskrit : CCT - 05

(Gadyakavya)

(१) हर्षचरितम् (उच्छवास – ५) (२) दशकुमारचरितम् (उच्छवास – ८)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

१ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો : १४

1 Translate any **two** of the following passages : 14

(१) एकदा तु वासतेय्यास्तुरीये यामे प्रत्युषस्येव स्वप्ने चटुलज्वालापुञ्जपिञ्जरीकृत–सकलककुभा दुर्निवारेण दवहुतभुजा दह्यमानं केसरिणमद्राक्षीत् । तस्मिन्नेव च दावदहने समुत्सृज्य शावकानुत्प्लुय चात्मानं पातयन्तीं सिंहीमपश्यत् । आसीच्चास्य चेतसि – 'लोके हि लोहेभ्यः कठिनतराः खलु स्नेहमया बन्धनपाशाः, यदाकृष्टास्तिर्यञ्चोऽप्येवमाचरन्ति' इति । प्रबुद्धस्य चास्य मुहुर्मुहुरदक्षिणेतरमक्षि पस्पन्दे । गात्रेषु चाकस्मादेव वेपथुर्विपप्रथे ।

(२) दृष्ट्वा च प्रथमदुःखसंपातमथ्यमानमतिराशङ्कित इव भागधेयेभ्यः समभवत् । अन्तकपुरवर्तिनमेव च पितरममन्यत । निराकृत इव चान्तः करणेन क्षणमासीत् । अवधूतश्च धैर्येण, क्षेत्रीकृतः क्षोभेण, रिक्तीकृतो, रत्या, विषयीकृतो विषादेन, पावकमयमिव हृदयमुद्धवहन, विषमविषदूषितानीव मुहयन्तीन्द्रियाणि बिभ्राणः, तमसा रसातलमपि विशेषयन्, शून्यत्वेनाकाशमप्य–तिशयानो नाविन्दत कर्तव्यम् । पस्पर्श च हृदयेन भियमुत्तमाङ्गेन च गाम् ।

(३) अथ सोऽप्याचचक्षे – देव मयाऽपि परिभ्रमता विन्ध्याटव्यां कोऽपि कुमारः क्षुधा तृषा च क्लिश्यन्नक्लेशार्हः क्वचित् कूपाभ्याशेऽष्टवर्षदेशीयो दृष्टः । स च त्रासगद्गदमगदत – ''महाभाग, क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्य साहाय्यकम्। अस्य मे प्राणापहारिणीं पिपासां प्रतिकर्तुमुदकमुदञ्चन्निह कूपे कोऽपि निष्कलो ममैकशरणभूतः पतितः । तमलमस्मि नाहमुद्धर्तुम'' इति ।

(४) अथैवं मन्त्रिणो मनस्यभूत – अहो मे मोहादबालिश्यम् । अरूचितेऽर्थेचोदयन्न–र्थीवाक्षिगतोऽहमस्य हास्यो जातः । स्पष्टमस्य चेष्टानामायथापूर्व्यम् । तथा हि – न मां स्निग्धं पश्यति, न स्मितपूर्वं भाषते, न रहस्यानि विवृणोति, न हस्ते स्पृशति, न व्यसनेष्वनुकम्पते, नोत्सवेष्वनुगृहणाति, न विलोभनवस्तूनि प्रेषयति, न मत्सुकृतानि प्रगणयति, न मे गृहवार्तां पृच्छति, न मत्पक्ष्यान्प्रत्यवेक्षते, न मामासन्नकायेष्वभ्यन्तरीकरोति, न मामन्तः पुरं प्रवेशयति ।

૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : ૧૪

2 Explain with reference to the context any **two** of the following : **14**

(૧) देव! दाहज्वरो महान् इति ।

(२) न ह्यल्पपुण्यभाजां वंशमलंकुर्वन्ति भवादृशाः ।

(३) बुद्धिशून्यो हि भूभृदत्युच्छ्रितोऽपि परैरध्यारूह्यमाणमात्मानं न चेतयते ।

(४) अविश्वास्यता हि जन्मभूमिरलक्ष्म्याः ।

૩ 'हर्षचरितम्'ને આધારે બાણભટ્ટની ગદ્યશૈલી વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. ૧૪

3 Discuss in detail the prose style of 'बाणभट्ट' according to हर्षचरितम् । **14**

અથવા / OR

૩ હર્ષચરિત ઉચ્છવાસ-૫ ના આધારે હર્ષવર્ધનનું પાત્રાલેખન કરો. ૧૪

3 Draw the character sketch of हर्षवर्धन on the basis of हर्षचरित – उच्छवास – ५ । **14**

૪ વિશ્રુતનું પાત્રાલેખન કરો. ૧૪

4 Draw the character sketch of विश्रुत । **14**

અથવા / OR

૪ 'दशकुमारचरितम्' માં પ્રતિબિંબિત સામાજિક સ્થિતિનું આલેખન કરો. ૧૪

4 Describe the social status reflected in 'दशकुमारचरितम्' । **14**

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ઉપર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

5 Write short notes on any **two** of the following : **14**

(૧) यशोवत्याः विलापः ।

(२) धवलगृहवर्णनम् ।

(३) वसुरक्षितस्य मनोव्यथा ।

(४) विहारभद्रस्य पात्रम् ।